

**КОЛЕСНІЧЕНКО-
БРАТУНЬ Н.Р.**
кандидат філологічних
наук, доцент

*Дипломатична
академія України при
МЗС України*

Сьогодні в незалежній суверенній державі – Україні вітчизняна наука з великими труднощами прагне заповнити величезну прогалину, яка утворилась протягом десятиріч у важливій сфері книговидання – в науково-довідковій літературі. Це стосується різних областей наукових досліджень, але особливо – політологічних та соціологічних. Так, українська дипломатія сьогодні позбавлена необхідного інформативного знаряддя в її професійній діяльності, якими мали б бути видання дипломатичного словника, української дипломатичної енциклопедії.

У зв'язку з цим хотілося б наголосити на актуальності та важливості видання праці відомого українського вченого-історика, джерелознавця Г.В.Стрельського "Українські дипломати доби національно-державного відродження (1917-1920 рр.)". Книга є першою в українській історіографії спробою написання чітко окресленого тематичного біографічного довідника, в якому були б подані основні відомості про

З ІСТОРІЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ 1917-1920 РР.

Рецензія на книгу
Г. В.Стрельського
"Українські дипломати
національно-державного
відродження (1917-1920
рр.)". - К., 2000. - 48 с.

життя та діяльність українських дипломатів періоду Центральної Ради, Української Держави гетьмана П.Скоропадського та Директорії УНР (1917-1920).

Наукова і практична цінність довідково-інформаційного видання визначається тим, наскільки воно відповідає вимогам, які стосуються особливостей цього типологічного виду. Структурна побудова книги Г.В.Стрельського чітка й логічна. Подача матеріалу в алфавітному порядку, наявність анотації, авторської вступної оглядової статті, списку використаних джерел, іменного покажчика, змісту – у сукупності все це створює органічну цілісність, відповідає поставленому завданню: у доступній та зручній для читача формі дати інформацію про те, як і ким був представлений кадровий апарат зовнішньої політики України доби національно-державного відродження (1917-1920 рр.). Форма написання персоналій – стандартизована, а застосування в текстах системи посилань дозволяє доповнити тематично пов'язані між собою матеріали додатковою інформацією. Усього до довідника входить близько 90 статей. Це значний опрацьований матеріал. Важливим є також те, що в книзі представлені персоналії всіх керівників українських диппредставництв (виняток – керівник дипломатичної місії, яку надіслала Директорія до Лондона у 1919 р. М. Стаховський).

Зауваження автора книги, що він "не претендує на повноту і вичерпність поіменного складу дипломатичної служби України 1917-1920 рр.", свідчить про відповідальність науковця та джерелознавця, який вбачає можливості для подальших розвідок у цьому напрямі, сподівається, що книга матиме не лише пізнавально-довідкове значення, але й спонукатиме до написання окремих, значно ширших та повніших праць про життя та діяльність визначних українських дипломатів.

При укладанні довідника використані матеріали універсальних та галузевих видань, архівні матеріали, наукові публікації в збірниках, у вітчизняних та українських діаспорних та еміграційних періодичних виданнях. Усього список використаної автором літератури нараховує близько 200 позицій. Він, як і зміст статей, свідчать про ґрунтовне опрацювання автором архівних матеріалів, про копітку роботу з фондами Центрального державного історичного архіву України, Архіву Управління Служби Безпеки України, Інституту рукописів НБУВ, ЦДАВО України та ін. Особливу увагу вчений приділяє вивченню мемуарів, особових фондів Д.Антоновича, М.Шапвала, Д.Дорошенка тощо як важливого джерела досліджень окремих проблем новітньої історії. Суттєвим, на мою думку, є посилання автора на архіви Музею визвольної боротьби (див. персоналію Антонович Д.В.), тобто на ту їхню частину, яку вдалося зберегти, і про місце пе-

ребування якої нам відомо. Це, без сумніву, унікальні документи дипломатичних місій УНР, особові фонди українських дипломатів. У цьому зв'язку, мабуть, варто було б згадати також монографію словацького українознавця М.Мушинки, присвячену фондам МВУ.

Щодо змісту окремих статей довідника, то тут доцільним було б уточнення в кожному окремому випадку факту визнання чи невизнання тією чи іншою іноземною державою повноважень послів УНР. Такі уточнення не завжди присутні (наприклад, невизнання Британією повноважень Арнольда Марголіна тощо).

Авторові вдалося у коротких за формою, але інформативних за змістом статтях показати різнобічність обдаровувань тодішніх українських дипломатів. Довідник є своєрідною галереєю портретів еліти нації – визначних вчених, які зробили помітний внесок у розвиток багатьох наукових галузей: соціології, українознавства, філософії, економіки, медицини, правознавства, історії тощо. Правда, інколи автор відходить від принципу стандарту у побудові довідок, тобто не завжди уточнює назви основних наукових праць згаданих вчених у тих чи інших галузях науки (наприклад, у випадку: Д.Дорошенка, Р. Смаль-Стоцького тощо).

Деякі слова про практичне значення довідника. Він є потрібним пізнавально-інформаційним матеріалом для студентів-істориків, міжнародників, поштовхом для подальших наукових досліджень. Видання буде корисним також для працівників диппредставництв України, які зможуть застосовувати його на практиці у таких напрямках:

- у вирішенні питань правонаступництва України щодо УНР;
- довідник є своєрідним вказівником для співробітників дипустанов у вирішенні питання охорони та догляду за місцями поховань визначних діячів національного державотворення, які знайшли свій останній притулок далеко за межами України;
- інформаційно-довідковий матеріал, поданий у згаданому виданні, сприятиме у налагодженні співробітництва диппредставництв з українською діаспорою. Адже сьогодні внуки та правнуки згадуваних у книзі особистостей – впливові громадяни іноземних держав. Співробітникам дипустанов, працюючи з зарубіжними українцями, не завадить знати, хто стояв у коріннях роду прокурора штату Витвицького, відомого журналіста Назарука, визначного вченого-медика Цегельського, професора УВУ Шаповала та багатьох інших.